

زندگی و آثار اوتوفون ملتسر

ایران شناس اتریشی

(۱۸۸۱ - ۱۹۶۱)

اوتوفون ملتسر

دکتر نصرت الله رستگار و پروفیسور، سلاویہ

ترجمہ: رابزینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - وین

در ۲۳ فورہ ۱۹۶۱ میلادی یعنی دقیقاً سی سال پیش، دانشمندی در بیمارستان شہر گراتس اتریش از دنیا رفت، کہ در تاریخ زبان شناسی، بویژہ فارسی و ایران شناسی، در دانشگاههای اتریش نامی بس آشنا دارد.

ثمرہ حیات علمی او کہ وقف زبان فارسی بود، بیش از بیست ہزار صفحہ متن ترجمہ شدہ فارسی، چہار ہزار و پانصد صفحہ تحقیقات لغت نامہ ای و سی و سہ جمعہ فیشهای لغات فارسی - آلمانی و آلمانی - فارسی است کہ اینک در کتابخانہ دانشگاه گراتس محفوظ می باشد. آنچه را کہ اوتوفون ملتسر از خود برجای گذاشتہ، تماماً دست نوشته های تمیز و خوانا، بدون ہرگونہ غلط و قلم خوردگی و اوراق آمادہ چاپ می باشد.

علاوہ بر این، ملتسر شخصاً کتابخانہ خصوصی خود را بہ دانشگاه گراتس ہدیہ کرد. این کتابخانہ محتوی تعدادی بی شمار آثار و کتب ارزشمند و کمیاب فارسی و یکسری جزوہ های بسیار گرانبہا، مثل ترجمہ فارسی ہیتوادشاہ می باشد. میراث علمی ملتسر ستونی مستحکم برای تحقیقات ایران شناسی اتریش در حال و آیندہ بشمار می رود.

اوتو و تمار ملتسر، نجیب زادہ تاپفرہایم، در ۱۸ اکتبر سال ۱۸۸۱ میلادی در خانوادہ ای اصیل در شہر گراتس بہ دنیا آمد. پس از گذراندن دورہ ابتدایی و متوسطہ تحصیلی، وارد مدرسہ تربیت معلم در گراتس گریبید. در اواسط سال ۱۹۰۰ میلادی، بہ اخذ دیپلم از این مدرسہ موفق شد و بہ عنوان معلم در شہرہای حومہ گراتس در استان اشتایرمارک شروع بہ کار نمود. ملتسر معلم و مسؤل امور تربیتی جوانان در یکی از مدارس متوسطہ شد و برای دانش آموزان تعدادی زیاد اردوہای آموزشی برپا کرد. وی بعدہا می نویسد کہ هدف وی

از فعالیتهای تعلیمی اش «تربیت مردمی جوانان» بوده است. پس از آن ملنسر نگارش و نشر آثار تعلیمی - آموزشی را شروع کرد و در این زمان در صحنه سیاست بشدت فعالیت داشت. ابتدا در اثر طرز تفکر آزاد و انتقاد جوینده خود، تضادهای فراوان با مسئولین آموزش اتریش داشت که این کشمکشها بالاخره در سال ۱۹۳۴ منجر به اخراج وی از آموزش و پرورش و ممنوعیت تدریس برای او گردید.

در زمان حمله هیتلر به اتریش، ملنسر چند بار در خطر جانی قرار گرفت و در مدت حکومت نازی ها، به حرکت «لودن دورف» پیوست. در اثربحث و جدلهای علنی با طرفداران هیتلر، پلیس مخفی آلمان (گشتاپو) او را برای مدتی کوتاه به یک دارالمجانین تبعید کرد. ملنسر از سال ۱۹۱۵ تا ۱۹۱۸ به عنوان سرباز در جنگ جهانی اول شرکت نمود. محللهای خدمت وی روسیه و ایتالیا بود که چند بار بشدت زخمی شد و پس از بازگشت نیز همواره مشکلاتی مهم برایش وجود داشت. به علت وجود این مشکلات، از فعالیتهای آموزشی و اشتغال به معلمی دست برداشت و در ترم زمستانی سال ۲۰ - ۱۹۱۹ در دانشکده فلسفه دانشگاه گراتس در دروس رشته زبان شناسی شرقی، بطور غیر رسمی شرکت نمود. از ترم زمستانی سال ۲۲ - ۱۹۲۱ رسماً وارد دانشکده شد و در تاریخ ۱۲/۷/۱۹۲۳ میلادی، در سن چهل و دو سالگی به اخذ دکتری در رشته زبان شناسی شرقی موفق گردید. عنوان تز دکتری ملنسر، مدخلی بر توضیح لغات سامی در زبان فارسی میانه، بویژه افعال سامی نام داشت. از جمله دروس دیگری که در دانشکده گذراند، می توان از فلسفه، زبان سامی و زبان سانسکریت نام برد. بنابراین می توان گفت که ملنسر در رشته های زبان های سامی، فارسی قدیم، فارسی میانه و هندی قدیم از معلومات و حتی تخصص کافی برخوردار بود.

پس از اخذ دکتری، نگارش و نشر کتابهای آموزشی برای مدارس در رشته های تاریخ و ادبیات و نیز رساله های علمی در زمینه زبان شناسی شرقی را شروع نمود. در دهه بیست مرکز نقل تحقیقات و آثار خود را بر ادبیات فارسی میانه گذاشت و در دهه سی به ادبیات فارسی جدید روی آورد و در واقع شیفته این ادبیات گردید.

به دلیلی که هنوز معلوم نیست، وی نشر تحقیقات فارسی خود را در سال ۱۹۴۰ قطع کرد و تا اواسط دهه پنجاه میلادی هیچگونه نوشته و یا اثری از او در این زمینه به چاپ نرسید. بالاخره در سال ۱۹۵۶، در حالی که به سن هفتاد و پنج سالگی رسیده بود، بار دیگر چاپ و نشر متون ترجمه شده ادبیات فارسی را شروع نمود.

از آنجائیکه ملنسر، آثار خود را تاریخ نگاری نموده، می توان سیر تحقیقات زبان شناسی او را دقیقاً دنبال کرد. بدین ترتیب می توان گفت که وی تحقیق در زبان اسپانیائی را شروع کرده و از طریق زبان هندی و فارسی میانه به فارسی جدید رسیده است.

حاصل تحقیقات وی در فارسی میانه یک لغت‌نامه فارسی میانه-آلمانی در چهار جلد است. اولین ترجمه‌ها و تحقیقات فارسی جدید او به سال ۱۹۲۶ میلادی می‌رسد. در این سالها ملتسر به موازات فارسی جدید، در زبان عربی نیز تحقیقاتی را آغاز کرد، که از این قبیل می‌توان ترجمه آثار «دریدابن السماء» را نام برد.

در فاصله سالهای ۱۹۳۴ تا ۱۹۵۷، در تنهایی و انزوا و بدون انتشار آثار، به ترجمه متون و تحقیقات لغت‌نامه‌ای در ادبیات فارسی جدید اشتغال داشت. وی بطوریکه‌نواخت و با پشتکار خارق‌العاده به ترجمه متون فارسی پرداخت و برای فهم بهتر متون، از رنگهای مختلف در نوشته‌های دستی استفاده کرد.

قبل از ترجمه، ابتدا تمامی متن فارسی را دوباره با خط فارسی می‌نوشت و سپس در کنار و روبروی هر خط، ترجمه آلمانی را می‌آورد. آنچه که آثار دست‌نوشته ملتسر را از نظر علمی ارزشمند می‌کند، این است که در پایان هر صفحه منبع متن نیز یاد شده است. او با چنین روشی، تألیف یک لغت‌نامه فارسی-آلمانی و آلمانی-فارسی را که محتوی سی و سه جعبه فیش می‌باشد، پی‌ریزی کرده است. چنانچه این فیشها را پهلوی هم‌دیگر قرار دهیم، لغت‌نامه‌ای با حجم ۴۵۰۰ صفحه بوجود می‌آید.

اتوفون ملتسر هرگز به مشرق زمین سفر نکرده، اما از نامه‌های به جا مانده برمی‌آید که وی رابطه نزدیکی با ایرانیان داشته که برای او آثار ادبیات فارسی را می‌فرستاده‌اند. گرچه هیچکس نمی‌داند که چرا میهن دوستی چون ملتسر، چنین علاقه فراوانی به ادبیات فارسی داشته، اما در این که آثار او ارزش والای علمی و تحقیقاتی دارند، هیچ تردیدی نیست.

ارزش علمی آثار ملتسر

مجموعه کثیر آثار به جای مانده از ایران‌شناس آنژیسی دکتر اتوفون ملتسر، عمدتاً از ترجمه متون مختلف ادبیات فارسی جدید به آلمانی و تحقیقات لغت‌نامه‌ای تشکیل شده است. علاوه بر این از او تعدادی متون ترجمه شده از زبان عربی به آلمانی، فارسی میانه به آلمانی و یک لغت‌نامه چهارجلدی فارسی میانه-آلمانی و آلمانی-فارسی میانه به جای مانده است.

ملتسر همچنین قبل از مرگش کتابخانه شخصی خود را به دانشگاه گراتس هدیه کرد که شامل صدها جلد کتاب کمیاب ادبیات فارسی و هندی و تعدادی زیاد نشریات علمی درباره ادبیات فارسی می‌باشد. کتابها و نشریات موجود در کتابخانه ملتسر، که جدیداً فهرستی از آنها نیز تهیه گردیده، به عنوان اساسی‌ترین پایه برای آینده ایران‌شناسی در اروپا محسوب می‌شود.

کتابهای موجود در کتابخانه ملتسر از نظر علمی به دو دلیل بسیار جالب هستند: اولاً این کتب و نشریات حجم تحقیقات ترجمه‌ای او را آشکار نموده و درباره جزئیات متون ترجمه شده توسط وی اطلاعات نزدیکتر را ارائه می‌دهد. ثانیاً از دیدگاه تخصصی، روش انتخاب کتب بسیار جالب است. ملتسر از میان شاعران فارسی جدید، که در بین قرن نهم تا بیستم میلادی زیسته‌اند، آثار کسانی را انتخاب کرده که از نظر تکامل تاریخی، زبان فارسی را تحت تأثیر قرار داده‌اند. چنین روش انتخاب تنها از عهده محققى برمی‌آید که دقیق‌ترین اطلاعات را درباره تاریخ ادبیات یک زبان داشته باشد.

ارزش دیگر علمی آثار و دست‌نوشته‌های ملتسر، روش تحقیق و دقت در نوشتار صحیح و پاکیزه و رعایت فونتیک‌ها می‌باشد. او برای ترجمه و یا تحقیقات لغت‌نامه‌ای ابتدا یک متن را با روشی که در بالا اشاره شد انتخاب می‌کرد و پس از آن، متن را با دقت در پاکیزگی و صحت در یک نیمه صفحه به فارسی بازنویسی می‌نمود و منبع و یا منابع دقیق را در زیر متن می‌نوشت و در نیمه دوم صفحه خط به خط و با روش دقیق شروع به ترجمه به آلمانی می‌کرد.

اگر یک متن در منابع مختلف، در بعضی لغات و جملات اختلافاتی را نشان می‌داد، آنها را با رنگ دیگری در زیر خط می‌نوشت. با این روش وی هزارها متن فارسی را از دیوان‌های مختلف، سفرنامه‌ها، کتب طبّی و آثار عرفانی و مذهبی ترجمه نمود. ملتسر اکثر متون ترجمه شده را به روش کتاب بهم بسته و با نظمی خاص، ترتیب داده است.

تحقیقات لغت‌نامه‌ای او نیز چه در فارسی میانه و چه در فارسی جدید از ارزش علمی والایی برخوردار است. لغت‌نامه چهار جلدی فارسی میانه-آلمانی و آلمانی-فارسی میانه ملتسر در نوع خود کم‌نظیر و از ارزش تحقیقاتی والایی در ادبیات فارسی برخوردار است. علاوه بر این تحقیقات وی در تألیف یک لغت‌نامه فارسی جدید به آلمانی که تقریباً تکمیل شده و صرفاً نیاز به تنظیم دارد، می‌تواند خلأیی را که در سطح بین‌المللی در وجود چنین لغت‌نامه‌ای وجود دارد پر نماید. لغت‌نامه‌های موجود امروزی از عهده تحقیقات دقیق و پر حجم در ادبیات فارسی بر نمی‌آید.

ارزش اصلی آثار به جای مانده از ملتسر، در این است که این آثار منابع اساسی برای تحقیقات آتی در ادبیات فارسی میانه و جدید، شرق‌شناسی و زبان‌شناسی مقایسه‌ای محسوب می‌شود و علاوه بر این، آثار او به خوانندگان آلمانی زبان، این امکان را می‌دهد که با ادبیات زیبا و غنی فارسی آشنا شوند.

بدین ترتیب، ملتسر سهم عمده‌ای در ایجاد تفاهم ملت‌های آلمانی زبان و فارسی زبان

دارد و این خود به عنوان یکی از مهمترین خدمات وی به هر دو ملت محسوب می‌شود.

تألیفات ملتسر مربوط به ایران

۱ - کتاب الشعرا عن نثرانیا: یک جلد، شامل منتخباتی از دریدابن السماء، سلام این درید، عبدالله ابن جوزن و غیره، متن عربی با ترجمه آلمانی، یک جلد، ۱۴۰ صفحه، ۱۹۲۹ م. آماده چاپ.

۲ - منتخبات اشعار عربی: ۱۹۳۲ م، سه جزوه:

جزوه اول: اشعاری جامع از دریدابن السماء، با ترجمه آلمانی، صفحه گذاری نشده.
جزوه دوم: اشعاری از دریدابن السماء، فقط به زبان آلمانی ترجمه شده، قسمتی نیز به زبان عربی، با ماشین نوشته شده.

جزوه سوم: منتخباتی از اشعار ابوالفرج اصفهانی در کتاب الاغانی، به زبان عربی، با ترجمه آلمانی.

۳ - منتخبات نثر عربی: مستخرج از جلد نهم کتاب الاغانی، شامل دریدابن السماء، سلام ابن درید، عمر ابن درید، ام معبد و غیره، با ترجمه آلمانی، یک جلد، ۱۴۹ صفحه.

۴ - اهتمام به زبان فارسی قرون قبل: به زبان آلمانی، یک جلد، ۲۰۰ صفحه، ۱۹۲۲ م.

۵ - شطرنج مایخان (تاریخچه بازی شطرنج): با ترجمه آلمانی، یک جلد، ۲۷ صفحه.

۶ - تاریخ سریر [؟]: با ترجمه آلمانی، یک جلد، ۲۳۶ صفحه.

۷ - لغت نامه فارسی (قرون جدید) - آلمانی: چهار جلد، ۲۴۳، ۲۰۰، ۱۶۰ و ۱۳۶ صفحه، چند صفحه آن ناقص است.

۸ - شاهنامه فردوسی: سه جلد و دو جزوه:

جلد اول: از کتاب اول تا کیومرث، اشعار فارسی با ترجمه آلمانی تا شعری ام، با کمک کتاب «فولرز» (۱۸۸۴ - ۱۸۷۷).

جلد دوم: ادامه شاهنامه از جلد اول تا شعر ۱۱۵۱ (فریدون)، فقط به فارسی.

جلد سوم: قصیده، متن کامل با ترجمه آلمانی، با تصحیح و توضیحات.

جزوه اول: شاهنامه، جلد اول تا چهارم (تا آخر داستان جمشید)، فقط به فارسی، با کمک کتاب «فولرز».

جزوه دوم: ادامه جلد چهارم تا آخر داستان ضحاک، فقط به فارسی بدون ترجمه آلمانی، ۱۴۵ صفحه.

۹ - اشعار امیرمزی: شامل دو قسمت:

قسمت اول: اشعار فارسی با ترجمه آلمانی، ۶۴ صفحه.

قسمت دوم: قصیده، متن فارسی ناقص است، با ترجمه آلمانی، یک برگ.

۱۰ - از کتاب غیاث الدین ابن هماد الدین خوانمیر، دو قسمت:

شماره ۱ - تاریخ طبرستان، با استفاده از کتاب «دورن» (۱۸۵۰)، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۵۲۸ صفحه.

شماره ۲ - تاریخ سرداوان، با استفاده از کتاب «دورن»، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۱۵۷ صفحه.

۱۱ - گزارش دریاره سلاطین سامانی: می‌خوانند، متن فارسی با ترجمه آلمانی، با تصحیح و توضیحات، ۴۸۸ ص.

۱۲ - دین شاه ایرانی: شاعر زمان پهلوی، متن فارسی تکمیل است، با استفاده از کتاب ایرانی، ۱۹۳۳، در پنج جلد:

جلد اول - شامل مقدمه فارسی با ترجمه آلمانی، فقط یک متن کوتاه عربی است که به آلمانی ترجمه نشده، ۶۷۷ صفحه.

جلد دوم - مشتمل بر حرف «الف»، این کتاب دارای منتخباتی از شعرای زیر است: ادیب پیشاوری، ادیب السلطنه، ادیب الممالک فراهانی، ادیب نیشابوری، اخگر اصفهانی، آزاد اصفهانی، آزاد شیرازی، آزاد همدانی، افشار الفت، انصاری، اوزنگ، ایرج، ایزدی. ۸۰۶ صفحه، متن کامل فارسی که مقداری زیاد از آن به آلمانی ترجمه شده به استثنای صفحات زیر: ۱۶۸ تا ۱۷۰، ۱۷۳ تا ۱۸۰، ۳۸۵ تا ۴۷۷، ۴۸۲ تا ۴۸۶، ۴۹۰ تا ۵۰۵، ۵۱۲ تا ۵۱۷، ۵۲۹ تا ۵۶۸، ۵۸۶ تا ۵۹۰، ۵۹۴ تا ۵۹۷، ۶۰۹ تا ۶۲۶.

جلد سوم - از حرف «ب» تا «سین»، متن فارسی کامل است، ۹۱۳ صفحه، ترجمه آلمانی در قسمتهای زیر ناقص است: صفحه ۴۵ تا ۶۰، ۹۳ تا ۹۷، ۱۹۳ تا ۲۰۳، ۲۳۹ تا ۲۴۵، ۲۵۳ تا ۲۷۸، ۳۱۴ تا ۳۱۹، ۳۲۱ تا ۳۲۹، ۴۳۹ تا ۴۴۲، ۴۶۷ تا ۴۷۲ تا ۵۰۰، ۵۶۲ تا ۶۱۲، ۶۲۰ تا ۶۲۳، ۶۳۲ تا ۶۵۹، ۶۷۵ تا ۷۲۳، ۷۳۳ تا ۹۱۳.

جلد چهارم - از حرف «سین» تا «قاف»، متن فارسی کامل است، ۸۰۰ صفحه، صفحات زیر به آلمانی ترجمه نشده: ۱۲۷ تا ۱۵۹، ۱۸۹ تا ۱۹۵، ۲۰۲ تا ۲۱۹، ۲۱۵ تا ۲۴۸، ۲۷۶ تا ۳۰۰، ۴۲۵ تا ۴۳۲، ۵۴۲ تا ۵۵۹، ۵۶۸ تا ۵۹۵، ۶۰۰ تا ۶۱۷، ۶۱۹ تا ۶۲۵، ۶۳۰ تا ۶۴۶، ۶۵۲ تا ۶۶۳، ۶۶۸ تا ۶۷۸، ۷۵۶ تا ۷۸۸، ۷۹۳ تا ۸۰۰.

جلد پنجم - از حرف «کاف» تا «ی»، متن فارسی کامل است ولی قسمتهای مختلف آن به آلمانی ترجمه نشده است، ۶۷۲ صفحه.

پنج جلد یاد شده را می‌توان به عنوان فرهنگنامه زبان فارسی قرن معاصر مورد استفاده قرار داد.

۱۳ - الابنیه عن حقائق الادویه: ابومنصور موق ابن علی هروی، سه جلد:

- جلد اول — کاملاً به زبان آلمانی ترجمه شده است، ۵۰۰ صفحه.
- جلد دوم — تا صفحه ۱۹۲ به آلمانی ترجمه شده، ۵۰۴ صفحه.
- جلد سوم — فقط عناوین آن به آلمانی ترجمه شده، ۳۸۱ صفحه.
- در هر سه جلد از آثار «زیگمان» نیز استفاده شده است. این کتاب بسیار ارزشمند است زیرا از طرفی ترجمه اصطلاحات دارویی بسیار مشکل است و از طرف دیگر اصطلاحات و ادبیات قرون قبل را احیاء می‌کند. (نسخه اصلی این کتاب به خط اسدی طوسی موجود است).
- ۱۴ — سیاست‌نامه: ابوعلی حسن ابن خواجه نظام الملک، با استفاده از آثار «شفر»، دو جلد: جلد اول — مقدمه به زبان فرانسه، متن به زبان فارسی، از صفحه ۱ تا ۵۴۰ به آلمانی ترجمه شده، ۵۸۲ صفحه.
- جلد دوم — متن فارسی کامل است، از صفحه ۷۶۷ تا ۷۸۰ به آلمانی ترجمه شده که شامل قصیده‌ای است در مدح سلطان سعید محمد ابن ملک‌شاه، ۷۸۰ صفحه.
- ۱۵ — دیوان جامی: مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی، مجموعه‌ای شامل دو قسمت: قسمت اول — متن فارسی با ترجمه کامل آلمانی، ۴۰ صفحه.
- قسمت دوم — متن فارسی با ترجمه کامل آلمانی، ۵۰ صفحه.
- همچنین مقادیر زیادی اوراق پراکنده موجود است که اشعاری از جامی به آلمانی ترجمه شده ولی ترجمه ناقص است.
- ۱۶ — سفرنامه‌ای از وقایع دوران پاپ: به زبان انگلیسی، یک جلد اوراق پراکنده، ۴۷۳ صفحه، با استفاده از آثار «براون» (۱۸۹۱).
- ۱۷ — داستانهای کوتاه: ترجمه‌هایی از انگلیسی و روسی به فارسی. با استفاده از ترجمه‌های فارسی منتشره در روزنامه ایران با ذکر شماره روزنامه و تاریخ، یک جلد، ۱۹۹ صفحه، شامل:
- گدای شهر، اثر «ماکس وایت»، که کلاً به آلمانی ترجمه شده است، ۲۲ صفحه.
- اتومبیل یا سلامتی، اثر «شجری»، فقط به فارسی.
- یک شب سرد زمستان، متن فارسی بدون ترجمه.
- چند داستان فارسی، ترجمه نشده.
- شرط‌بندی، داستانی از «چخوف»، به آلمانی ترجمه شده.
- داستان قسم سری، به فارسی که به آلمانی ترجمه شده.
- ۱۸ — داستانهایی به زبان عامیانه فارسی: اثر «کریستن سن»، به زبان فرانسه، کلاً به آلمانی ترجمه شده، یک جلد، ۲۱۷ صفحه.

۱۹ — شعرو شعرا: یک جلد، ۵۰۹ صفحه، به ضمیمه ۸ صفحه فهرست و مآخذ، این کتاب شامل منتخباتی از شعرا و نویسندگان زیر است:

ذوالفقار جامی، عرفی شیرازی، غزالی مشهدی، مغربی تبریزی، رودکی، امیر خسرو دهلوی، نظامی، سعدی، آزادی طوسی، دوانی، فغانی، عطار شمس فخری، مولانا لسانی، خواجو کرمانی، قآنی، علماء الاسلام، رشیدالدین حقانی، دولت‌شاه، لطفعلی بیگ، ذوالفقار سلمان ساوجی، سلطان اویس، اهلی ترشیزی، اهلی شیرازی، عطار تبریزی، شریف حسین، مسعود سعد سلمان، شمس المعانی، طیب سکندری (نثرهای پزشکی سکندری)، نظامی عروضی.

۲۰ — دیوان حقانی: شامل پوشه‌ای محتوی اوراق فتوکپی از دیوان حقانی و اوراق پراکنده دیگری به فارسی بدون ترجمه آلمانی و اوراق دیگری با ترجمه آلمانی.

۲۱ — آثار ابومعین الدین ناصر خسرو: در پنج جلد:

جلد ۱ — سعادت‌نامه، متون فارسی شامل ۲۸۷ شعر و با تجزیه و تحلیل ادبی نویسنده آلمانی به نام «فگنتان» (۱۸۸۰) و سفرنامه‌ای که در برلین منتشر شده، با ترجمه کامل آلمانی و تصحیحات بعدی، ۹۷ صفحه.

جلد ۲ — سفرنامه، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۸۲۶ صفحه.

جلد ۳ — پوشه‌ای شامل اوراق پراکنده با متونی از کتب ناصر خسرو به نام:

الف — وجه دین، متن فارسی با ترجمه کامل به آلمانی.

ب — مقداری اوراق پراکنده به نام قصیده و اشعاری از دیوان، همچنین اوراق پراکنده دیگری شامل اشعاری از ناصر خسرو، ظهیر فاریابی، عنصری، فرخی که تماماً به آلمانی ترجمه شده است.

پ — جزوه‌ای به نام روشنایی نامه که محتوی ۵۷۹ بیت شعراست که همگی به آلمانی ترجمه شده است، ۱۱۰ صفحه.

ت — جزوه‌ای به نام سفرنامه ناصر خسرو به زبان آلمانی و ماشین شده که بعضی نکات آن دستی تصحیح شده است، این ترجمه مانند سایر آثار ملتسر بسیار خوبست، فقط باید در فهرست اسامی تجدید نظر گردیده و بصورت امروزی و جدید تبدیل شود، ۲۶۰ صفحه.

۲۲ — اشعار رودکی: در دو جلد:

جلد اول — متن فارسی اثر شرق شناسی به نام «روس» است، کلاً به آلمانی ترجمه شده، ۱۸۵ صفحه.

جلد دوم — متن فارسی اثر شرق شناسان مختلف است، این کتاب نیز بطور کامل به آلمانی ترجمه شده است.

۲۳ - جزوه ای درباره مسعود سعدسلیمان: که بوسیله «براون» به انگلیسی نوشته شده و به آلمانی ترجمه گردیده و شامل دو قسمت است:

قسمت اول - بدون متن فارسی، به آلمانی ترجمه شده، ۵۹ صفحه.

قسمت دوم - اشعاری درباره مسعود سعدسلیمان که بوسیله شعرای مختلف زیر سروده شده، متن فارسی و ترجمه کامل آن موجود است:

۱ - ابوالفرج رونی از صفحه ۲۴ تا ۲۸

۲ - رشیدی سمرقندی از صفحه ۲۸ تا ۳۱

۳ - رشیدی از صفحه ۳۲ تا ۳۵

۴ - سید محمد علوی غزنوی از صفحه ۳۵ تا ۳۷

۵ - ابوالعلی عطاء یعقوب معروف به ماکوک از صفحه ۳۷ تا ۳۹

۶ - عثمان مختاری از غزنه از صفحه ۳۹ تا ۴۲

۷ - اختری صفحه ۴۳

۸ - سنایی غزنوی از صفحه ۴۴ تا ۴۶

۹ - معزی از صفحه ۴۷ تا ۴۸

۱۰ - نقة الملوك طاهر ابن علی مشککان از صفحه ۴۹ تا ۵۰، دارای متون فارسی

با ترجمه آلمانی.

۲۴ - آثار رضاقلی خان هدایت (لله باشی): در دو جلد و یک جزوه:

جلد ۱ - سفرنامه خوارزم (خیوه)، متن فارسی آن را «شقر» مستشرق آلمانی تهیه کرده، کلاً بوسیله ملتسربه آلمانی ترجمه شده، ۶۶۰ صفحه، ۱۹۳۵ م.

جلد ۲ - ادامه جلد اول که مجدداً نوشته و به آلمانی ترجمه شده است، ۱۹۳۶ م.

هر دو جلد دارای یک قسمت ضمیمه می باشند.

جزوه به نام مجمع الفصحاء، شامل مقداری زیاد اوراق پراکنده و دارای محتویات زیر است:

۱ - ابوحافظ سندی، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۱۹۵۰ م.

۲ - سیف الدین باخرزی، صفحه ۱ تا ۳.

۳ - رباعی، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۱۹۳۹ و ۱۹۴۷ م.

۴ - سعیدالدین جوینی، متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۱۹۳۸ م.

صفحات دیگر محتوی اشعاری مختلف از زکی شیرازی، امیر معزی، ابوسعید ابوالخیر (در سال ۱۹۴۷ م)، انصاری هروی، احمد جام، امیر بلیانی، ابوالوقاس خوارزمی، اوحدی مراغه ای، احمد غزالی طوسی، اوحالدین کرمانی، ابوالمؤید بلخی، متن کامل فارسی با ترجمه آلمانی موجود است.

- ۲۵ — گرشاسب‌نامه: جزوه‌ای است دارای اوراق پراکنده محتوی صد بیت شعر از گرشاسب‌نامه، متن فارسی توسط مستشرقی به نام «هوآرت» (۱۹۲۶) تهیه شده، کلاً به آلمانی ترجمه شده، فقط مقدمه قسمت اول نامنظم است، ۱۹۵۰ م.
- ۲۶ — اشعار ظهیرفاریابی: جزوه‌ای دارای اوراق پراکنده محتوی اشعاری از ظهیرفاریابی (قصیده، رباعی، غزل)، متن فارسی با ترجمه آلمانی، همچنین اشعاری از طالب آملی، مولانا طغرای مشهدی، سلطان طغرل سلجوقی، کلاً ترجمه شده، قسمتی نامنظم است، سالهای ۱۹۳۹، ۱۹۵۰ و ۱۹۵۱ م.
- ۲۷ — دیوان حافظ: در دو جلد و یک جزوه:
جلد اول — ۴۹۰ صفحه، ۱۹۳۴ م.
جلد دوم — ۵۰۰ صفحه، ۱۹۳۴ م.
- متن فارسی هردو جلد را مستشرقی به نام «بروک هاوس» (۱۹۶۰ — ۱۸۵۴) تهیه کرده است، کلاً به آلمانی ترجمه شده ولی قسمتی از آن باید تکمیل شود، در مورد تجزیه و تحلیل شعری و ادبی باید گفت قدری با «بروک هاوس» متفاوت است. ترجمه ملتسر شاعرانه است که البته نه به خوبی اثرات عطابنی ولی دقیق تر از آن است. جزوه موجود محتوی مقداری اوراق پراکنده است که احتمالاً مقدمه‌ای برای ترجمه کامل حافظ بوده است. قسمت زیادی از متنهای فارسی به آلمانی ترجمه شده است. جلد اول مرتب و منظم شده و دارای ارزش گرانبهائی است، ۱۹۵۱ م.
- ۲۸ — آثار الیاس ابن یوسف نظامی: جزوه‌ای است محتوی اشعاری از نظامی از کتابهای زیر:
- ۱ — خردنامه: متن با ترجمه آلمانی، ۸ صفحه، ۱۹۴۹ م.
 - ۲ — خسرو شیرین، دارای متن فارسی و از صفحه ۱ تا ۴۴ کاملاً و از صفحه ۴۵ به بعد قسمت زیادی از آن به آلمانی ترجمه شده، ۱۶۰ صفحه، ۱۹۵۱ م.
 - ۳ — سفرنامه، دارای متن فارسی با ترجمه کامل آلمانی، ۷ صفحه.
 - ۴ — لیلی و مجنون، محتوی ۵۷ بیت شعر، دارای متن فارسی با ترجمه کامل آلمانی، ۱۲ صفحه، ۱۹۴۹ م.
 - ۵ — غزلیات، با ترجمه آلمانی، یک صفحه، ۱۹۴۹ م.
- ۲۹ — اشعار حسن ابوالقاسم عنصری: جزوه‌ای با اوراق پراکنده دارای اشعار و قصایدی با متن فارسی و ترجمه کامل آلمانی.
- ۳۰ — منتخبات شعرونشر: جزوه‌ای دارای اوراق پراکنده محتوی منتخباتی از نثر و شعر از نویسندگان و شعرای زیر:

- ۱- شمس فخری (فی مدح سلطان).
 - ۲- نظامی عروضی (چهارمقاله).
 - ۳- عطار (منطق الطیر).
 - ۴- فردوسی (شاهنامه).
 - ۵- پنجاه و نهمین داستان (حاجی بابا).
 - ۶- سنایی (حقیقه الحقیقه).
 - ۷- عطار (تذکره الاولیاء).
 - ۸- قابوس ابن وشمگیر (قابوس نامه).
 - ۹- ابراهیم بیگ (سیاحت نامه).
 - ۱۰- دربارهٔ سلسلهٔ صفویه (از ابتدا تا سال ۱۵۲۶ - ۱۵۲۵).
 - ۱۱- قدیمیترین شعرعهد جدید فارسی.
- متن فارسی؛ ترجمهٔ آلمانی قدری نامنظم موجود است، ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۲.
- ۳۱- منتخب اشعار: جزوه ای محتوی اشعاری از:
شیبانی، مهستی، عنصری، سعدی، بامداد، منجیک ترمذی، رضاقلی خان هدایت طبرستانی، امیرمعزی، ابوالفرج رونی، شعیب، رودکی، رضی الدین نیشابوری، اوحدالدین کرمانی، بشیرکاشانی، ابن سینا، پوربها، جامی، حسین بک فروسی، امیرخسرو، ذوالفقار سلمان ساوجی، محمدقلی سلیم، امیرشاهی، شهریار، به استثنای صد برگ کلاً به آلمانی ترجمه شده، اوراق نامنظمند، ۱۹۵۳ م.
- ۳۲- مجموعه ای از آثار بزرگان ادب ایران: دو جزوه به زبان فرانسه:
جزوهٔ اول - به نام سفرنامه که به آلمانی ترجمه نشده، ۴۲۹ صفحه، ۱۹۴۹ م.
جزوهٔ دوم - به نام تاریخ آل بومک که به آلمانی ترجمه نشده، ۴۹۵ صفحه، همچین
۲۶ صفحه اشعار مختلف بدون ترجمهٔ آلمانی، این دو جلد از آثار مستشرقی به نام «شفر» است.
- ۳۳- اشعارمولانا جلال الدین رومی: یک جزوه و یک پوشه موجود است و جزوه شامل اشعاری از دیوان شمس تبریزی است. متن فارسی بوسیلهٔ مستشرقی به نام «نیکلس» (۱۸۹۸) جمع آوری گردیده، کلاً به زبان فارسی ترجمه و تحلیل ادبی شده است.
پوشه دارای مقداری اوراق پراکنده است محتوی:
- الف - اوراقیست شامل منتخباتی از جلد دوم مثنوی معنوی که از ۷۴۳ بیت شعرآن، ۷۳۲ بیت به زبان آلمانی ترجمه شده است.
- ب - اوراقیست که قسمتی از آن منظم و قسمت دیگر نامنظم است و محتوی

رباعیات، غزلیات و مثنوی، متن فارسی ناقص است.

۳۴ — اشعار اوحدالدین انوری: شامل یک جلد کتاب، یک پوشه و یک جزوه:

۱ — یک جلد کتاب که به صورت اوراقی صحافی نشده و نامنظم موجود است، در آن اشعاری از دیوان انوری وجود دارد، متن فارسی آن کمی ناقص است، تا صفحه ۴۱۳ نوشته شده و قسمت زیادی از آن به آلمانی ترجمه شده و ضمیمه ای با خطوط قرمز برای آن نوشته شده است، ۴۶۶ صفحه، ۱۹۳۵ م.

۲ — پوشه محتوی اوراق پراکنده و اشعاری از انوری است، متن فارسی کلاً به آلمانی ترجمه شده است که باید منظم شود، ۱۹۳۵ و ۱۹۵۴ م.

۳ — جزوه شامل فهرست و قطعات کوتاهی از انوری.

۳۵ — رباعیات ابوسعید ابوالخیر: جزوه ای که قسمتی از متن فارسی به آلمانی ترجمه شده است همراه با توضیحات و ضمیمه، ۵۴ صفحه، ۱۹۵۴ م.

۳۶ — آثار شیخ ابوعبدالله مشرف الدین ابن مصلح سعدی:

۱ — یک جلد کتاب، متن فارسی از کتاب مستشرق «پلات» (۱۸۷۴) و چند کتاب دیگر تهیه شده و ملتسر در ابتدای کتاب به آن اشاره کرده است، ۶۹۸ صفحه بعلاوه ۱۸ صفحه فهرست محتویات. کلاً به آلمانی ترجمه شده است با نامگذاری صفحات و تصحیحات، ۱۹۳۴ م.

۲ — چند جزوه و اوراق پراکنده با محتویات زیر از سعدی که بعضی از آنان باید مشخص گردد:

کتاب الخواتیم، ۱۹۳۹ م.

مرثیه، بدایع، طبیات، که متن فارسی بسیار جامع است و کلاً به آلمانی ترجمه شده و آماده چاپ می باشد، ۱۹۳۷ م.

۳ — پوشه ای محتوی چند جزوه و اوراق پراکنده که درباره کتاب و جزوه های یاد شده در شماره های ۱ و ۲، گزارش جامعی در مورد ترجمه کامل کتاب سعدی نوشته است، از آثار سعدی قسمت زیادی را به فارسی نوشته و به آلمانی ترجمه کرده است، مثل غزلیات، چند نامه، قدیم، بوستان، بدایع، رباعیات و غیره، سال ۱۹۵۵ — ۱۹۳۷ م.

۴ — پوشه ای محتوی تعدادی اوراق مجزا و متصل به صورت جزوه که محتوی اشعاری است از گلستان، متن فارسی کامل است و از کتاب فروغی اقتباس شده است، به آلمانی ترجمه شده و باید تنظیم گردد، ۱۹۳۷ م.

۵ — یک جزوه اوراق متصل از سعدی به نام خبیثات، متون فارسی اقتباس شده است از: تبریز، (۱۸۸۵ م) صفحه ۶۰۵ تا ۶۱۱، تهران، (۱۹۳۹ م) صفحه ۳۹۳ تا ۴۰۲ و از اثر

خطی یک اثری به نام «فلوگل» (۱۸۶۵م).

کلاً به آلمانی ترجمه شده است، همراه با یک ضمیمه تکمیلی، صفحات و اشعار شماره گذاری شده اند، آماده چاپ است.

۳۷ - سه جزوه صحافی شده که ملتسر آنها را شماره ۱ تا ۴ نام گذارده و شماره ۳ آن موجود نیست:

۱ - تاریخ طبرستان از محمد ابن حسن ابن اسفندیار ۷۸ صفحه بعلاوه دونقشه جغرافیایی به صورت خطی، متن فارسی اقتباس از «دورن» (۱۸۷۵)، صفحات ۳، ۲۰، ۲۶، ۲۹ و ۱۰۱ به آلمانی ترجمه شده است. همچنین قطعاتی از شاهنامه دقیقی که در سال ۱۸۷۵ بوسیله «دورن» نوشته شده در ۱۸۷ صفحه که قسمتی از آن به آلمانی ترجمه شده است، ۱۹۴۹م.

۲ - منتخبی از اشعار و قصاید شعرای زیر:

انوری، دقیقی (فضائل بخارا)، خاقانی، سعدی، منوچهری، جامی، سلطان اویس، سلمان ساوجی، رضی الدین علی همگر، ناصر بخاری، آذری، احمد مستوفی، عطار، مولانا لطف الله، شریف مرتضی، نظام الملک، احمد طوسی المجرانی، ظهیر قاریایی، ناصر خسرو (از برزنامه)، شمس الدین محمد عارفی، نورجهان. متن فارسی به انضمام ترجمه به آلمانی شماره گذاری شده و از صفحه ۷۹ تا ۱۸۵ ترجمه شده است.

۳ - جزوه سوم موجود نیست.

۴ - ادامه جزوه سوم از صفحه ۲۸۷ تا ۳۷۰، متن فارسی آن قسمتی به آلمانی ترجمه شده است، تاریخ نگارش ۱۹۵۶ و محتوی منتخباتی از نثر و شعر از نویسندگان و شعرای زیر: تحفی، عصمت، عفت، فخری، تاج الدوله، ضیاء، عطا، مستوره، نوش، عفاف، کمان لعل، خاتون، مهری، نورجهان، عفتی، محمد حبیب رودی، نظامی عروضی، مؤمن حسین یزدی، فردوسی، عطار، سلطان ولد (از رباب نامه)، جلال الدین رومی، نامه ای از منوچهر افشار به تاریخ ۱۹۵۶م.

۳۸ - جزوه ای شامل مقداری اوراق مجزا محتوی:

الف - مقدمه های انتشار فرهنگنامه با استفاده از تألیفات انوری شیرازی ۱۸۷۶م.

ب - اوراقی حدود ۲۰ صفحه (۵۸ بیت) اثر فرخی، شامل متن فارسی به انضمام ترجمه آلمانی، ۱۹۵۶م.

پ - جزوه ای شامل اشعار سلمان ساوجی، متن فارسی از ایرانشهر، کلاً به آلمانی ترجمه شده، ۶۹۰ صفحه، ۱۹۳۲ تا ۱۹۴۸م.

ت - جزوه دیگری شامل مقدمه مؤلف و اشعاری از خاقانی، متن فارسی با ترجمه

آلمانی، ۶ صفحه، ۱۹۳۳ م.

ث — تعدادی اوراق مجزا در ۱۸ صفحه در شرح حال عارفان و صوفیان مانند:

بایزید بسطامی، ابوالحسن خرقانی، ابوسعید ابوالخیر، انصاری هروی، جامی، امین بلیانی، ابوالوفاء خوارزمی، اوحدی مراغه‌ای، علی غزالی، اوحدالدین کرمانی، آذری طوسی، اسیری لاهیجی، ابوعلی رودباری، قطب‌الدین گنابادی، ابوعلی مصری، ابراهیم اردوبادی، ابراهیم بدخشانی، همگی دارای متن فارسی با ترجمه آلمانی، ۱۹۵۴ م.

ج — ماشین شده از صفحه ۱ تا ۳ شرح حال خاقانی بوسیله مستشرق «نیکلاوس کانی کف» (۱۸۶۴ م)، همچنین مقداری اوراق مجزا با اشعاری از خاقانی، دارای متن فارسی با ترجمه آلمانی، غزلیات در دو صفحه (۱۹۴۷ م)، در توحید و مدح خاتم الانبیاء (ص) در ۷ صفحه (۱۹۵۳ م)، رباعیات در ۵ صفحه، متن فارسی به انضمام ترجمه آلمانی.

۳۹ — منتخباتی از آثار شیخ شهاب‌الدین سهروردی:

یک جلد محتوی منتخباتی از سهروردی و دیگر نویسندگان:

۱ — رساله آواز پر جبرئیل، از صفحه ۱ تا ۶۷، به فارسی ترجمه شده به استثنای قسمت شرح اصوات آواز پر جبرئیل، ۱۹۵۶ م.

۲ — منتخباتی از کتاب نورالعلوم از شیخ ابوالحسن خرقانی که از صفحه ۱ تا ۱۸۶ به آلمانی ترجمه نشده است، اقتباس از کتاب ایران، ۱۹۲۹ م.

۳ — فصیله ذریه من کلام فلکی از صفحه ۱ تا ۳۵، محتوی ۱۰۳ بیت شعر، به فارسی ترجمه نشده است، اقتباس از کتاب ایران.

۴ — دختر دنیا، از صفحه ۱ تا ۱۶، ۹۶ بیت شعر، به فارسی ترجمه نشده است، اقتباس از کتاب ایران.

۵ — فتوت‌نامه از حسین کاشی، باب ششم فصل چهارم و دوم، صفحه ۱ تا ۱۱ متن فارسی اقتباس از کتاب ایران، از ۷۲ تا ۷۴ و فصل اول درباره قوانین کشتی بازی از صفحه ۱۲ تا ۳۷ متن فارسی از کتاب ایران و صفحه ۱۰۳ تا ۱۰۵ بدون ترجمه آلمانی.

۶ — پهلوان کچل، صفحه ۱ تا ۷۳، متن فارسی اقتباس از کتاب ایران، صفحه ۵۳ تا ۷۲ بطور ناقص به آلمانی ترجمه شده (۱۳ صفحه اول)، ۱۹۵۶ م.

۷ — خیمه شب بازی، صفحه ۱ تا ۵۸ متن فارسی است، اقتباس از کتاب ایران، از صفحه ۲۷ تا ۵۰ بدون ترجمه آلمانی، ۱۹۵۶ م.

۴۰ — چهارپوشه که با نخی به هم پیوسته شده و محتوی بیش از ۲۰۰۰ برگ مجزا و پراکنده و مقله ای است برای تشکیل یک مجموعه زنده ادبی فارسی قرن جدید. این اوراق مشتمل بر آثاری از شاعران و نویسندگان زیر هستند:

پوشه ۱ - انوری، اوحدالدین کرمانی، اوحدی مراغه‌ای، ایزدی یزدی، باقر کاشی بامداد، سلطان حسین بایقرا، بدخشی، سیفی بدیمی، مجیرالدین بیلقانی، ملابینش کشمیری، پوری بها، جامی، مالک، غزنوی، خواجوی کرمانی، افضل‌الدین خاقانی، خسرو (بهارعجم)، ذوالفقار حسن بیک وفایی، رکن‌الدین، رکنای کاشانی، زلالی، سالک قزوینی، سالک یزدی، سبحانی، سراج‌الدین راجی، سراج‌الدین سنجری، سراج‌المحققین، سعدی، درویش، سقا، سلمان، محمقلی سلیم، سنایی، سیف‌الدین اسفرنگی (معروف به سیف اصفهانی)، عبیدزاکانی، عراقی، عوفی، عسجدی، عطار، علی خراسانی، عمیق، عمید، عنصری، ملاطاهر جانی، فخرالدین مروودی، فخری، فدایی خراسانی، شجاع‌الدین اصفهانی، شیخ مازندرانی، محمد اسحاق شوکت، ادیب صابر، صائب، فرخی، فراهانی، فردوسی، قاتنی، ملاقاسم مشهدی، قنبرنیشابوری، خطیبی، ابوطالب کلیم، کمال اسماعیل، کمال خجندی، محتشم، مختاری، معزفطرت، معزی، ملای روم، ناصر، میرنجات، ملازکی ندیم، حکیم نطنزی، نسیم، نظامی، میرمحمد نظامی، هروی، ملاناظری نیشابوری، نعمت‌خان علی، وحشی، میرزا طاهر وحید، رشیدالدین وطواط بلخی، وقار هلالی، یحیای کاشی، یوسف طیب.

منتهای فوق که قسمتی از آنها به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده، آثار گرانبهایی است که ضمن متن فارسی به آلمانی نیز ترجمه و با شماره و ردیف مرتب شده‌اند و آماده چاپ می‌باشند.

پوشه ۲ - اوراق پراکنده و مجزایی است با ترجمه آلمانی، محتوای منتخباتی از اشعار فارسی قرون جدید، منظم شده از سالهای ۸۳۴ و ۸۳۵ تا سال ۱۹۱۷ میلادی با فهرست مندرجات و نام شعرا که با کلمه «حفظه» شروع می‌شود و به کلمه «بهار» (۱۹۱۷) ختم می‌گردد.

در این اثر گرانبها که برای تنظیم یک فرهنگ‌نامه از تاریخ ادبیات قرون جدید تا سال ۱۹۱۷م بسیار مفید است، فقط اشعار و شرح حال شعرای زیر به آلمانی ترجمه شده‌اند: حفظه، شهید، ربیع، آغاسی، دقیمی، رودکی، خسروی، خسروانی، عماره، بندان فردوسی، اسدی، خرقانی، فرزخی، عسجدی، عنصری، منوچهری، ابوسعید، کسایی، ناصر خسرو، قطران، انصاری، خیام، رونی، مسعود سعدسلیمان، ازرقی، مهستی، معزی، مختاری، صابر، حمیدی، سوزنی، فلکی، وطواط، انوری، عبدالرزاق، بیلقانی، خاقانی، ظهیرفاریابی، نظامی، شرف‌الدین شروه، عطار کمال اسماعیل، بابا افضل، پوری بها، رومی، همگرامی، عراقی، ذوالفقار سعدی، اوحدالدین کرمانی، هومن، نزار قهستانی، امیرخسرو، اوحدی مراغه‌ای، ابن‌یمین، خواجه نعمت‌الله، عبیدزاکانی، سلمان ساوجی، حافظ، کمال

خجندی، قاسم انوار کاتبی، امیرشاهی، جامی، بابافغانی، هلالی، لسانی، علی شیرازی، وحشی، محنتشم، عرفی، فیض، ناظری، ظهوری ترشیزی، زلالی، بهاء آملی، خاکبی خراسانی، کلیم، رکتا کاشانی، غنی، یسدل، لطیف، سبحاب، وصال، فروغی، شیبانی، یغما، ادیب الممالک، عارف، بهار

پوشه ۳ — اوراقی پراکنده و مجزا و قدری نامنظم که بسادگی می‌توان آنها را مرتب کرد. متن فارسی و ترجمه کامل به زبان آلمانی و آماده چاپ، سال ۱۹۳۳ تا ۱۹۵۲ م، از شعرا و نویسندگان زیر:

مولانا بناسی، بابا افضل کاشانی، مروی، حقانی، کمال اسماعیل، مافی (معروف به زینت النساء)، سعدی، قاتنی، فخرالدین کرمانی، شفایی، عیاشی سمرقندی، ابوعلی سینا، بابافغانی، حسن یزدی و چند نویسنده دیگر.

پوشه ۴ — مقداری زیاد اوراق مجزا و پراکنده که به ترتیب حروف الفبا با نام شعرا تنظیم گردیده، دارای متن فارسی با ترجمه کامل آلمانی که با قدری صرف وقت آماده چاپ است، آخرین سال نگارش ۱۹۵۷ م. روی جلد آن حرف «الف — سین» نوشته شده است. این جزوه محتوی آثاری از شعرای زیر است:

ابراهیم اردوبادی، ابن یمین، ابوالفرج، ابوالفضل فیاضی، ابوالمظفر ابراهیم، احمدجام، احمد غزالی طوسی، فریدالدین عطار، ادیب صابر ترمذی، آذری، میرزا جلال اسیری، اسیرعمانی، اسیری لاهیجی، محمد سعید اشرف، افضل کرمانی، امامی، حکیم اسدی، فردوسی، اسدی، خرقانی، فرخی، عسجدی، عنصری، منوچهری، ناصر خسرو، قطران، انصاری هروی، عمر خیام، رونی، مسعود سعد سلمان، سنایی، مهستی، امیرمعزی، عمق، جلی، حمیدی، اخسیکتی، سوزنی، فلکی، وطواط، انوری، عماد، شهریار، عبدالرزاق، بیلقانی، خاقانی، ظهیر قاریابی، نظامی، سعدی، کمال اسماعیل، بابا افضل، سیف باخرزی، پوری بها، عراقی، جلال الدین رومی، همگراسامی، اوحالدین کرمانی، همام الدین تبریزی، نزار قهستانی، امیرخسرو، اوحدی مراغه‌ای، ابن یمین، نعمت الله، عبید زاکانی، خواجو سلمان ساوجی، حافظ، کمال خجندی، مغربی تبریزی، امیرشاهی، امیدی.

۴۱ — جزوه ای صحافی شده از آثار: مولانا جلال الدین رومی، بابافغانی، حافظ که دارای متون فارسی با ترجمه کامل آلمانی بوده و آماده چاپ می‌باشد.

۴۲ — گلشن راز شامل دو جزوه:

۱ — در ۳۲ صفحه شعر (۱۲۲ بیت)، دارای متن فارسی و ترجمه کامل آلمانی، تمیز و آماده چاپ.

۲ — در ۷ صفحه شعر (از شماره ۱۲۳ تا ۱۴۹)، دارای متن فارسی با ترجمه آلمانی،

آماده چاپ.

۴۳ - ۱۱ قرن نثر فارسی:

جزوه ای است شامل حدود هزار برگ متون ادبی که از نظر تاریخ ادبیات بسیار گرانبها می باشد. تمامی متون به املاء فارسی آورده شده و کنار آنها ترجمه کامل به آلمانی آمده است. این جزوه که دارای یک مقدمه و فهرست منظم موضوعات است، منتخبی از آثار نویسندگان و شاعران ذیل می باشد:

بلعی، موفق، ناصر خسرو، ابوالفضل بیهقی، کیکاووس (قابوس نامه)، نظام الملک، غزالی، نظامی عروضی، ابوالحسن بیهقی، قاضی ملیطاری (مرزبان نامه)، وراوینی، عطار سعدی، محمود شبستری، رشیدالدین و طواط، مستوفی قزوینی، عبید زاکانی، حافظ ابرو، دولت شاه، جامی، خواندمیر، طهماسب، امینی رازی، اسکندر منشی، انجو (فرهنگ جهانگیری)، لطفعلی بیگ آذر نامی، قآنی، رضاقلی خان هدایت، جلال پون فتحعلیشاه (نامه خسروان)، شهاب الدین، پورداود، تقی زاده، صادق هدایت، محمد رضائی، محمد قزوینی، حسن پیرنیا، سهیلی خوانساری، رشید یاسمی، کسروی تبریزی، عارف قزوینی، سعید نفیسی.

۴۴ - یک جزوه محتوی نثر فارسی از صادق هدایت به نام آن ایران با مقدمه ای از بزرگ علوی به فارسی که به آلمانی ترجمه نشده است.

۴۵ - تاریخ حیات عارف قزوینی، در یک جلد به حجم ۳۰۷ صفحه متن فارسی، ملتسر می نویسد: «تعداد ۱۲ سطر از سرنوشت نویسنده مانده است که برای کشف و مطالعه آن وقتی برابیم نمانده است.» این کتاب از نظر اینکه شرح حال عارف تا کنون به صورت مفصل موجود بوده و یکجا منتشر نشده، حائز اهمیت است. امکان دارد که نمونه ملتسر کپی از روی نسخه اصلی بوده است که آن نسخه فعلاً موجود نیست.

۴۶ - پوشه ای محتوی اوراقی بند کشیده و متصل که شامل مقداری یادداشت های نامنظم به زبان آلمانی است. احتمالاً این اوراق متعلق به محل دیگری می باشد، لذا دارای اهمیت است.

۴۷ - جزوه ای دارای اوراق متصل، به فارسی که به ترتیب حروف الفبا مرتب شده است و حاوی منتخباتی از ادبیات اعصار مختلف ایران است.

۴۸ - لغت فارسی - آلمانی: در ۷ جلد:

جلد ۱ - ۳۵۳ صفحه بندکشی شده، از «آب» تا «اخیراً»، ۱۹۴۳ م.

جلد ۲ - ۳۵۷ صفحه بندکشی شده، از «آژ» تا «اد»، ۱۹۴۸ م.

جلد ۳ - ۲۷۰ صفحه بندکشی شده، از «برکس» تا «پ»، ۱۹۴۸ م.

جلد ۴ - ۴۰۹ صفحه بندکشی شده، از «پیه مون» تا «پرگشت»، ۱۹۴۷ م.

- جلد ۵ - ۱۱۹ صفحه بندکشی شده، از «ظهریه» تا «ص»، ۱۹۴۷ م.
- جلد ۶ - ۲۰۴ صفحه بندکشی شده، از «ویلون زدن» تا «و»، ۱۹۴۶ م.
- جلد ۷ - ۲۱۴ صفحه بندکشی شده، از «ماهیهی» تا «ی»، ۱۹۴۷ م.
- این اثر بزرگ که تاکنون بی نظیر است، متأسفانه کامل نیست و فقط چند حرف آن تکمیل است. ولی منتر ۲۸ جعبه محتوی اوراق و کارت‌هایی به جای گذاشته که حاوی لغات و توضیحات آن می‌باشد و می‌توان از آن برای تکمیل لغت‌نامه استفاده کرد.
- ۴۹ - تعداد ۹ جزوه بندکشی شده در زمینه لغت:
- جزوه ۱ - از «الف» تا «یکی کرده».
- جزوه ۲ - از «ث» تا «تیل»، در ۳۱ صفحه، ۱۹۴۷ م.
- جزوه ۳ - از «ذ» تا «ذیلا»، در ۴۰ صفحه، ۱۹۴۷ م.
- جزوه ۴ - از «م» تا «مائوره»، در ۲۰ صفحه.
- جزوه ۵ - از «ماج» تا «ماجد»، در ۲۱ صفحه.
- جزوه ۶ - از «ه» تا «هزینه»، در ۸۰ صفحه.
- جزوه ۷ - از «ی» تا «یلاقیت»، در ۵۹ صفحه، ۱۹۴۶ م.
- جزوه ۸ - از «ی» تا «یلاقیت»، در ۸۰ صفحه.
- جزوه ۹ - از «ی» تا «یلاق»، در ۲۰ صفحه.
- ۵۰ - یک جزوه در ۷۳۳ صفحه از حیم، ۱۹۴۸ م. از «الف» تا «آئینه».
- ۵۱ - تعداد ۶ جزوه حاوی ضرب‌المثل، حکایات کوچک و پند و اندرز از آثار ادبی نویسندگان مختلف که فقط عناوین آن مطابق حروف الفبا مرتب شده است که از صفحه ۶۸۷ جلد اول شروع شده و در صفحه ۷۰۹ خاتمه می‌یابد به کلمه «خواب خرگوش».
- ۵۲ - جزوه خطی از صفحه ۲ تا ۲۶۰، ۱۹۵۶ م.
- ۵۳ - جزوه‌ای در ۶۳ صفحه تحت عنوان فرهنگ روایات دینی که فقط به فارسی است، اثر «ساخاو» به سال ۱۸۷۱ م.
- ۵۴ - یک جلد کتاب فرهنگ لغت آلمانی - فارسی در ۶۶۲ صفحه که با حرف A شروع شده و به Azinut خاتمه می‌یابد، ۱۹۴۸ م.
- ۵۵ - یک جزوه فرهنگ لغت آلمانی - فارسی در ۵۰۰ صفحه از حرف A شروع شده و به Auftischen خاتمه می‌یابد.
- ۵۶ - جزوه کوچک در ۱۴ صفحه به نام لغت‌نامه آلمانی - فارسی که با کلمه Abfall شروع شده و به Chetanz خاتمه می‌یابد.
- ۵۷ - لغت‌نامه آلمانی - فارسی در بیش از ۱۰۰ صفحه ماشین شده که با حرف Adler شروع

شده و به Zahnfleisch خاتمه می‌یابد.

۵۸ - جزوه‌ای به نام کتاب لغت گیاهان که به زبان شورت‌هاند (تندویسی) آلمانی تألیف شده است.

۵۹ - یک جلد کتاب در ۲۰۰ صفحه تایپ شده محتوی:

- ۱ - مسافرت به جنوب ایران، ۱۸۷۷ از «اشتولزس».
- ۲ - مسافرت به شمال ایران، ۸۲ - ۱۸۸۰ از «هونوم شیندلر».
- ۳ - مسافرت به جنوب ایران، ۱۸۸۱ از «شیندلر».
- ۴ - مسافرت به شمال و غرب ایران، ۱۹۰۷ از «اشتال».
- ۵ - مشاهدات زمین‌شناسی در مرکز و شمال غرب ایران از «اشتال».
- ۶ - مسافرت به لرستان، عربستان و فارس، ۱۹۰۷ از «هرس فلدارنست».
- ۷ - قصورعشرک در سواحل خلیج استرآباد، ۱۸۷۵ از «بلاوم برگ».
- ۸ - مسافرت علمی به مناطق الوند، ۱۸۸۲ از «پولاک».
- ۶۰ - مقداری اوراق متصل که بوسیله «فلوگل» توصیف شده است.
- ۶۱ - یک میکروفیلم که بوسیله «فلوگل» توصیف شده است.
- ۶۲ - مقداری عکس از متون عربی که مشخص نشده است.
- ۶۳ - مقداری عکس با عنوان تاریخ طبری.
- ۶۴ - مقداری عکس از متون عربی که مشخص نگردیده است.
- ۶۵ - مقداری عکس از متون فارسی که مشخص نشده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

دوره اول مجله سیمرغ
صحافی شده با جلد گالینگور مرغوب
در دفتر مجله و کتابفروشیهای معتبر
موجود است